

Børne- og socialminister Mai Mercados talepapir

Anledning	Samråd i Social- Indenrigs- og Børneudvalget spørgsmål V
Dato / tid	Tirsdag d. 28. marts 2017 kl. 14.30-16.00
Talens varighed	Ca. 10 minutter
Sted	Folketinget, FT 1-133

Samrådsspørgsmål V

Ministeren bedes redegøre for regeringens holdning til ny forskning, jf. artiklen "Trods 10 års indsatser: Udsatte børn er stadig lige udsatte" i ugebrevet a4.dk den 22. december 2016, der viser, at børnefamiliers økonomi har stor betydning for børns muligheder for at klare sig gennem uddannelsessystemet og bryde den sociale arv, samt hvad regeringen agter at gøre for at sikre, at børn i familier med dårlig økonomi i højere grad kan bryde den sociale arv?

Ministeren bedes desuden redegøre for, hvad ministeren forventer, at kontanthjælpsreformen i lyset af denne forskning vil betyde for børn af kontanthjælpsmodtageres mulighed for at bryde den sociale arv.

Det talte ord gælder

[Indledning]

Tak for ordet.

Jeg er til dette samråd blevet bedt om at redegøre for regeringens holdning til forskning, som kæder børnefamiliers økonomi sammen med børnenes muligheder for at bryde social arv.

Derudover er jeg blevet bedt om at gøre rede for, hvad jeg forventer, at kontanthjælpsreformen vil betyde for muligheden for at bryde den sociale arv blandt kontanthjælpsmodtagernes børn.

[Hilser forskningen og debatten velkommen]

Lad mig starte med at sige, at jeg hilser dette samråd og hele debatten om social arv velkommen.

Spørgsmålet om negativ social arv – og hvordan vi bedst bryder den – ligger nemlig både mig og regeringen meget på sinde.

Derfor står det helt centralt i regeringsgrundlaget, at alle unge skal have et godt afsæt i livet. De må ikke tabes på grund af manglende faglige forudsætninger. Men heller ikke på grund af en svag social baggrund.

Derfor forfølger regeringen 10 mål for social mobilitet, som handler om, at flere skal være en del af arbejdsfællesskabet, og at færre skal være socialt udsatte. Målene sætter retning og understøtter også en mere vidensbaseret indsats på hele socialområdet.

I den konkrete artikel i Ugebrevet A4 bliver børnefamiliers økonomi koblet direkte sammen med forældrenes muligheder for stimulering af børnene og med børnenes muligheder for læring. Og det er, så vidt jeg forstår, dén kobling, der har fået spørgeren til at indkalde til samråd.

Hvis man ser nærmere på den bog, der ligger bag artiklen, "Social arv og social ulighed", så giver den et væsentligt mere nuanceret billede af, hvad det er, der er vigtigt i forhold til børns opvækst og livsmuligheder, end presseomtalen af bogen har givet indtryk af.

[Social arv skyldes mangel på ressourcer i familien]

Men hvad skyldes social arv?

Bogen viser, at social arv hænger sammen med de ressourcer, der er – eller mangler – i familien. Først og fremmest sociale og kulturelle ressourcer. Og hvis vi for alvor skal sætte ind mod social arv, er det altså dér, vi skal rette blikket hen.

Og her mener jeg, at spørgeren går galt i byen ved at sætte ressourcer lig økonomisk indkomst.

Derfor erklærer jeg mig uenig i den underliggende præmis bag samrådet, nemlig at ydelsesniveauet i overførselssystemet er afgørende for, om børn får mulighed for at udnytte deres potentiale – og bryde negativ social arv.

[Kan penge løse problemet?]

I Ugebrevet A4, nævnes helt konkrete forhold, som har betydning for børns udvikling i form af forældrenes 'investeringer' i børnene.

Og at investerer, er helt basale ting: At være nærværende og vise opmærksomhed. At tale med sine børn om hverdagen i børnehaven og relationerne til andre børn. At samtale over middagsbordet og læse for sine børn. Alt sammen noget som alle forældre har mulighed for at gøre med deres børn – uanset økonomisk formåen. Og, vil jeg gerne understrege, også har pligt til.

Det understreger helt tydeligt, at familien er og bliver barnets centrum og vigtigste omdrejningspunkt. Det er her, man fødes og dannes. Den opvækst, man får, og de værdier, man har med sig

hjemme fra, følger én hele livet og danner grundlag for det liv, man får som voksen.

Derfor er det afgørende vigtigt, at vi sikrer gode rammer for familien som institution i samfundet. Så vi kan hjælpe børnene godt på vej i livet.

Derfor tror jeg faktisk heller ikke et øjeblik på, at vi løser udfordringerne med negativ social arv ved at give forældrene højere ydelser.

Og det kan jeg heller ikke finde noget forskningsmæssigt belæg for at mene. Heller ikke i bogen, der er anledning til dagens samråd.

[Vi skal løse de egentlige problemer – konkrete initiativer fra regeringen]

Vi skal fokusere på varige løsninger med dokumenteret effekt.

Med finansloven har regeringen afsat 580 mio. kr., som skal højne kvaliteten i dagtilbuddene. Hvordan regeringen vil bruge disse penge, vil jeg præsentere i et udspil senere i løbet af foråret.

Med udspillet vil vi tage udgangspunkt i, hvad vi ved virker, blandt andet fra det engelske forskningsprogram EPPSE [udtales 'epse'].

Vi vil adressere centrale problemstillinger på området for at sikre, at alle børn – uanset social baggrund – får de bedste livsmuligheder og for at mindske betydningen af negativ social arv. Så det er der fokus på i udspillet.

Det handler om gode læringsmiljøer i dagtilbud og et tættere samarbejde med forældrene om børnenes læring og trivsel. Vi kan se ud af undersøgelser, at det har stor betydning for børnenes læring, når samtalerne med forældrene handler om mere end bare flyverdragter, men også om, hvordan man kan læse højt for sit barn.

Det kræver et stærkt fagligt afsæt for personalet, så de kan løfte udsatte børn i dagtilbud – det gælder både socialt, kognitivt og socio-emotionelt.

[Hvad ved vi om omfanget af social arv?]

Men hvad ved vi egentlig om omfanget af social arv?

Ja, vi ved, at den familie, man er født ind i, og de oplevelser, man har som barn, påvirker ens forudsætninger for at klare sig som voksen.

Men vi ved også, at det ikke er alle udsatte børn, der bliver socialt udsatte som voksne. Det er dokumenteret flere steder, blandt andet i en stor analyse fra SFI om familiebaggrund og social marginalisering fra 2015.

Og en ny analyse, som Børne- og Socialministeriet netop har offentliggjort, tegner samme billede.

Analysen ser på udsatte børn og unge, der i det tidlige voksenliv kæmper med sociale problemer i form af misbrug og hjemløshed. Problemer som kan stå i vejen for en uddannelse og et job.

Analysen viser, at det er lidt under halvdelen af dem, der tidligt i voksenlivet har været i behandling for et misbrug eller har gjort brug af et forsorgshjem, som også har været socialt udsatte som børn.

Og det lyder jo voldsomt. I hvert fald i mine ører.

Men blandt alle udsatte børn og unge er det 10-15 procent, der i det tidlige voksenliv har modtaget en social indsats relateret til misbrug eller hjemløshed. Det er stadigvæk mange. Men det er ikke halvdelen. Langtfra.

Når vi taler om negativ social arv, så handler det altså om, at nogle børn har en større sandsynlighed end andre for at udvikle sociale problemer senere i livet. Men det er ikke en naturlov, vi har med at gøre.

Og jeg tror, vi kan blive meget bedre til at forebygge sociale problemer i det tidlige voksenliv blandt udsatte børn og unge, det er også derfor, at der i dagtilbudspillet er fokus på social arv. Men det er ikke højere ydelser, der skal til. Det skal sociale indsatser, der gør en reel forskel i længden. Og ved at styrke familierne socialt og kulturelt, som det også fremgår af bogen.

Derfor er det også vigtigt, at vi som politikere ikke medvirker til at stigmatisere børn, der er anbragt uden for hjemmet eller modtager andre sociale foranstaltninger. Vi skal tværtimod fortælle udsatte børn, at de kan det samme som andre børn. Vi må ikke fra politisk hold tale dem ned – og tage modet fra dem!

[Kontanthjælpsreformen]

Spørgeren henviser i spørgsmålet direkte til regeringens Jobreform II, som blandt andet omfattede indførelse af et kontanthjælpsloft.

Kontanthjælpsloftet sikrer, at der er en reel økonomisk gevinst ved at arbejde i forhold til at modtage offentlig forsørgelse. Det er både sund fornuft og ret og rimeligt over for alle dem, der hver dag går på arbejde, også til en mindsteløn.

Det er min forventning, at reformen vil have en langsigtet effekt, som styrker mange familiers samlede ressourcer. Det er nemlig godt for børn at opleve, at deres forældre er en del af arbejdsfællesskab. Og det styrker forældrenes muligheder for at give deres børn den sociale og kulturelle ballast, som er vigtig for at de kan udnytte deres potentiale.

[Afrunding]

Så lad mig samle lidt op: Vi skal gøre, hvad vi kan, for at give alle børn et stærkt afsæt for et selvstændigt voksenliv med uddannelse og job. Familien er fuldstændig afgørende, når det handler om de værdier, det enkelte barn får med sig i livet. Derfor er det i familien, at vi skal sætte ind, når vi vil sikre alle børn en god start.

Jeg ønsker at styrke rammerne omkring børnefamilierne ved at hæve kvaliteten i dagtilbud. Jeg ønsker at støtte familierne i løsningen af sociale problemer, så de voksne kan blive en del af arbejdsfællesskabet. Jeg ønsker at styrke forældrene i at drage omsorg for deres børn og skabe bedre rammer for læringsmiljøet i hjemmene. Det er dét, som jeg mener, bringer både udsatte børn og alle andre børn fremad i deres liv.

Tak for ordet.